

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Έφηβοι στην πρίζα

Το ακόλουθο διασκευασμένο άρθρο του Άθω Δημουλά δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Κ» της εφημερίδας «Καθημερινή» στις 28-01-2019 και αντλήθηκε από τον ιστότοπο www.kathimerini.gr/k/k-magazine/1006702/efivoi-stin-priza.

Η γενιά των σημερινών εφήβων είναι η πρώτη γενιά που δεν έχει μνήμες από έναν κόσμο χωρίς ίντερνετ, είναι τα παιδιά που έμαθαν από νωρίς πώς είναι να χτυπάει ένα κινητό τηλέφωνο στο σπίτι, που εξοικειώθηκαν από μικροί με τις οθόνες και σήμερα διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους μέσα από τα προφίλ τους στα social media¹. «Για εμένα και τα παιδιά της ηλικίας μου το κινητό μας είναι σαν προέκταση του χεριού μας», είπε στο «Κ» ο Γιώργος, μαθητής Γ΄ Λυκείου, ο οποίος απέκτησε το πρώτο του τηλέφωνο, όταν ήταν 12 ετών.

Την ίδια ακριβώς στιγμή που τα «έξυπνα» τηλέφωνα άρχισαν να εξαπλώνονται, ας πούμε στο τέλος της προηγούμενης και στην αρχή της τρέχουσας δεκαετίας, άρχισε να παρατηρείται και μια σημαντική αλλαγή στη συμπεριφορά των εφήβων. Μια αμερικανική έρευνα («Monitoring the Future»²) που βρίσκεται σε εξέλιξη εδώ και δεκαετίες, εξετάζοντας τις συνήθειες και τα χαρακτηριστικά αυτών των ηλικιών, παρουσίασε μια σειρά από πολύ εντυπωσιακά ευρήματα. Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι σημερινοί έφηβοι βγαίνουν έξω πολύ λιγότερο, δεν επιδιώκουν τις κοινωνικές συναναστροφές, αλλά ούτε και την ανεξαρτησία τους από την πατρική οικογένεια, ενώ εμφανίζονται απρόθυμοι να εμπλακούν συναισθηματικά μεταξύ τους.

Η έρευνα έδειξε επίσης ότι μετά το 2007 (ημερομηνία κυκλοφορίας του πρώτου iPhone) οι έφηβοι σαν να άλλαξαν ξαφνικά γνώμη και άρχισαν να απαντούν όλο και συχνότερα καταφατικά στην ερώτηση αν νιώθουν μοναξιά. Προφανώς ένιωθαν. Κι ας αντάλλασσαν όλη τη μέρα μηνύματα. Γιατί τελικά βρίσκονταν μόνοι στο δωμάτιό τους. Η αίσθηση που προσφέρει η επαφή δεν αναπληρώνεται.

«Η μόνιμη ανάγκη να αποτυπώσουμε και να αναρτήσουμε κάθε στιγμή και κάθε εμπειρία μας αποζητώντας κάποιου είδους επιβεβαίωση και θαυμασμό από τους ακολούθους μας, η βασανιστική σύγκρισή μας με μοντέλα και μη κάθε φορά που ανοίγουμε το Instagram, αλλά και η έλλειψη ανάγκης για πραγματική επαφή αποτελούν μόνο την κορυφή του παγόβουνου για τις επιπτώσεις στην ψυχική μας υγεία», αναφέρει στο «Κ» η Άννα, 18 ετών, πρωτοετής φοιτήτρια Ψυχολογίας. Και καταλήγει: «Η τραγική ειρωνεία είναι ότι έχω απόλυτη συνείδηση της κατάστασης, αλλά εξακολουθώ να είμαι ένα με το κινητό μου!». Ο Γιώργος αναφέρει κάτι αντίστοιχο: «Αν έχω πέντε λεπτά ελεύθερα, θα μπω να χαζέψω στο

1 Social media : μέσα κοινωνικής δικτύωσης

2 Monitoring the Future : Κοιτάζοντας το μέλλον

Instagram και πριν το καταλάβω θα έχει περάσει μία ώρα. Ξέρω ότι χάνω τον χρόνο μου και ότι αυτό που κάνω δεν είναι ενδιαφέρον, αλλά συνεχίζω να το κάνω, γιατί είναι εθιστικό».

Είναι εθιστικό, πράγματι. Σύμφωνα με μια πρόσφατη βρετανική έρευνα («A decade of Digital Dependency³»), άτομα ηλικίας από 15 έως 24 ετών περνούν κατά μέσο όρο τέσσερις ώρες τη μέρα στο κινητό τους. Με άλλα λόγια, κοιτάζουν το τηλέφωνό τους κάθε οκτώ λεπτά.

Για τους σημερινούς εφήβους το κινητό σπάνια κλείνει. Ή και ποτέ. Οι περισσότεροι κοιμούνται δίπλα του. Η μέρα τους τελειώνει με μια ματιά στην οθόνη και αρχίζει με τον ίδιο τρόπο. Αλλά δεν είναι μόνο το βράδυ. Ακόμα και όταν οι έφηβοι βρίσκονται μεταξύ τους, τα τηλέφωνα τους δεν κρύβονται στις τσέπες ή στις τσάντες τους. Στο τραπέζι της καφετέριας τα smartphones είναι ακουμπισμένα δίπλα στο ποτήρι του καθενός και πολλές φορές μάλιστα χρησιμοποιούνται, γιατί υπάρχει σε εξέλιξη μια παράλληλη συζήτηση σε κάποια εφαρμογή ανταλλαγής μηνυμάτων ή γιατί κάποιος έκανε μια ανάρτηση που απαιτεί σχολιασμό ή και απλή παρατήρηση. Μια μόνιμη πηγή διάσπασης της προσοχής.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. Να παρουσιάσεις τις χρήσεις του κινητού τηλεφώνου, όπως τις επισημαίνουν οι νεαροί χρήστες που έδωσαν συνέντευξη στο περιοδικό «Κ» και παρουσιάζονται στις 3 τελευταίες παραγράφους του κειμένου. (50-60 λέξεις)

Μονάδες 15

A2. Να ερμηνεύσεις τη χρήση των σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις:

- των εισαγωγικών (1η παράγραφος) *«Για εμένα και τα παιδιά της ηλικίας μου το κινητό μας είναι σαν προέκταση του χεριού μας»*
- των εισαγωγικών (2η παράγραφος) *«Monitoring the Future»*
- της παρένθεσης (3η παράγραφος) *το 2007 (ημερομηνία κυκλοφορίας του πρώτου iPhone)*
- των εισαγωγικών (4η παράγραφος) *αναφέρει στο «Κ» η Άννα*
- του θαυμαστικού (4η παράγραφος) *Η τραγική ειρωνεία είναι ότι έχω απόλυτη συνείδηση της κατάστασης, αλλά εξακολουθώ να είμαι ένα με το κινητό μου!*

Μονάδες 10

A3. Το άρθρο του κ. Δημουλά παρουσιάζει αρκετούς κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση των κινητών τηλεφώνων από τους εφήβους. Σε ένα άρθρο (200-250 λέξεων) για το ιστολόγιο της τάξης σου να καταγράψεις τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες που σου προκάλεσε η ανάγνωση του κειμένου αναφορικά με τη σχέση τη δική σου και των συνομηλίκων σου με τα κινητά τηλέφωνα.

---

3 A decade of Digital Dependency: μια δεκαετία ψηφιακής εξάρτησης

B. Λογοτεχνικό κείμενο**ΚΩΣΤΑΣ ΛΟΓΑΡΑΣ (1950-)****ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ ΜΕ ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΚΟΛΑΡΟ**

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Κώστα Λογαρά «Τα πουλιά με το μαύρο κολάρο» εκδ. Καστανιώτη 2017. Ο Μαρίνος μόλις έχει αποφυλακιστεί μετά από 30 χρόνια κάθειρξης και παλεύει να προσαρμοστεί στη νέα πραγματικότητα. Η δράση τοποθετείται το 2011.

Σ' αυτή την περιοχή του λιμανιού, κέντρο απόκεντρο, ζει μόνος του. Δίχως επαφές ή φίλους. Ό,τι μαθαίνει για τον κόσμο φτάνει στ' αφτιά του μέσα απ' το γυαλί, ή απ' όσα μπορεί να δει και να καταλάβει ο ίδιος. Μένει μονάχος του σχεδόν. Ένα σκυλί, Ραμόν τον λέει, είναι μαζί του νύχτα μέρα. Διασταύρωση λαμπραντόρ με τσοπανόσκυλο. Βλέμμα ζωηρό και ήρεμο, σώμα ρωμαλέο και στο στέρνο σχηματίζονται δυο μύωνες δυνατοί σαν γυμνασμένου αθλητή. Έξυπνο ζώο. [...]

Του μιλάει ο Μαρίνος, του λέει λόγια που δεν έχει πει ποτέ σε άνθρωπο, εκείνο έρχεται κοντά του, τρίβεται πάνω του και παραδίνεται στα χάρδια του. Τον παρακολουθεί με το βλέμμα, αθόρυβα. Όταν μετακινείται, όταν διαβάζει χαμένος στα βιβλία του, όταν σήνεται μπροστά στην τηλεόραση. Πολλές φορές ξαπλώνει δίπλα του και κλείνει τα μάτια του νωχελικά. Ο Ραμόν είναι η παρέα του εδώ και πολύ καιρό.

Πρέπει να ξαναφτιάξω τη ζωή μου, συλλογίζεται ο Μαρίνος, καθώς κοιτάζει έξω από το παράθυρο, κάτι να κάνω. Να βρω κάποια δουλειά, οτιδήποτε. Φτάνει να μη ζητήσουν τίποτα χαρτιά, μη σκαλίσουνε το παρελθόν... Παίρνει τη ματιά του απ' το γκρίζο απομεινάρι, αναζητώντας μια διέξοδο στα ανοίγματα της θάλασσας. Αν έψαχνα κάποιον απ' τους παλιούς γνωστούς; αναρωτιέται, χωρίς να ενθουσιάζεται και πολύ με την ιδέα. Το μυαλό του πηγαίνει μονάχα στον Λεωνίδα. Δεν είχε κρατήσει με κανέναν επαφές. Τους είχε σβήσει όλους απ' τα κατάστιχα.

Τινάζεται ο Μαρίνος νευρικά κι ο Ραμόν τεντώνοντας τα αφτιά του τον παρακολουθεί δίχως να σαλεύει, ακίνητος. Ανοίγει το παράθυρο, έξω η λεπτή ομίχλη θολώνει τα νερά, ένα σεντόνι διάφανο σκεπάζει τη θάλασσα.

Για λίγο, μόνο για λίγο, μπαίνει στη σκέψη του από κάποια χαραμάδα μια γυναικεία φιγούρα. Που τη θυμήθηκε; Δεν ξέρει καν που βρίσκεται, λες κι άνοιξε ένα κενό και την κατάπιε.

B1. Ποια είναι η συναισθηματική κατάσταση του ήρωα της ιστορίας και πώς αυτή δικαιολογείται; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με στοιχεία του κειμένου.

B2. α) Να αντιστοιχίσεις τα στοιχεία της Α' στήλης με αυτά της Β' στήλης:

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1. ...δυο μύθους δυνατοί σαν γυμνασμένου αθλητή.	α) μεταφορά
2. Όταν μετακινείται, όταν διαβάζει χαμένος στα βιβλία του, όταν στήνεται μπροστά στην τηλεόραση.	β) προσωποποίηση
3. Ένα σεντόνι διάφανο σκεπάζει τη θάλασσα.	γ) παρομοίωση
4. Το μυαλό του πηγαίνει μονάχα στον Λεωνίδα.	δ) επανάληψη
5. ζει μόνος του.... Μένει μονάχος....	ε) ασύνδετο σχήμα

Μονάδες 5

β) Από τα παραπάνω εκφραστικά μέσα να ερμηνεύσεις τη λειτουργία της επανάληψης στο κείμενο.

Μονάδες 5

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο θέματα που σου δίνονται. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ήρωας στο παραπάνω απόσπασμα είναι η μοναξιά. Πώς επιλέγει ο ήρωας να ξεπεράσει αυτό το πρόβλημα και πώς αντιμετωπίζεις εσύ τη μοναξιά στη σύγχρονη εποχή της τεχνολογικής προόδου;

ή

2. Να υποθέσεις ότι ο ήρωας έχει στα χέρια του ένα κινητό. Να δώσεις μια άλλη εκδοχή της ιστορίας, προσπαθώντας να μην αλλάξεις τις συνθήκες και την ψυχροσύνη του ήρωα. Η ιστορία σου θα ξεκινά ως εξής: «Ο Μαρίνος πήρε γρήγορα το κινητό και με τρεμάμενο χέρι πάτησε ...».

Μονάδες 25